

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Beoordelingsmodel voor de vragen

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 1

Hij laat (bij een andere tiran) informeren wat de veiligste manier van regeren is.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

2 maximumscore 1

κατ' ἀρχὰς (μὲν) (regel 3)

3 maximumscore 1

Πέμψας (παρὰ Θρασύβουλον) κήρυκα (regel 5)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer aan het antwoord is toegevoegd 'γὰρ (regel 5)'.

4 maximumscore 2

- a. Sparta 1
- b. Het centrale thema is: tirannie is slecht, en in de regels 2-5 gaat het over (een) bloeddorstige tiran(nen) 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Bij b. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

5 maximumscore 1

(De aoristus) ἐξήγαγε beschrijft een afgesloten handeling, (het imperfectum) ἐκόλουε beschrijft een niet-afgesloten / een herhaalde handeling.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	• a. ἄρουραν (ἐσπαρμένην) (regel 8-9)	1
	• b. Διεξελθὼν (δὲ) τὸ χωρίον (regel 12)	1
7	maximumscore 2	
	• a. Thrasybulus heeft geen gesproken advies gegeven (en ὑποθέσθαι is op te vatten als een advies vertellen)	1
	• b. Thrasybulus heeft wel een advies gegeven, namelijk door zijn handelwijze (en ὑποθέσθαι is op te vatten als adviseren op welke manier dan ook)	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
8	maximumscore 1	
	ἀποπέμψειε, ὀπώπεε, ἔφη, συνεῖς	
9	maximumscore 2	
	• (ὅκως τινὰ ἴδοι) τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα (regel 10-11)	1
	• τοῦ ληίου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον (regel 11-12)	1
	<i>Opmerking</i> Niet fout rekenen wanneer in plaats van 'τοῦ ληίου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον (regel 11-12)' als antwoord is gegeven 'τοῦ ληίου τὸ κάλλιστόν (regel 11)'.	
10	maximumscore 1	
	Periander werd nog bloeddorstiger dan zijn vader. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
11	maximumscore 1	
	ἐπέβαλε (regel 28)	
12	maximumscore 1	
	van het feit dat de kleren (die ze bij haar begrafenis had meegekregen) niet (helemaal) verbrand waren Of woorden van overeenkomstige strekking.	
13	maximumscore 1	
	νεκρῶ (ἐούση) (regel 29-30)	
14	maximumscore 1	
	μαρτύριον (regel 27)	
15	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

16 maximumscore 1

het verzoek aan Gelo zich als bondgenoot bij de Grieken aan te sluiten (in de oorlog tegen de Perzen) / een verzoek om hulp
Of woorden van overeenkomstige strekking.

17 maximumscore 1

De Grieken willen wel hulp krijgen, maar geen hulp bieden.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

18 maximumscore 1

In regel 3 / met *βάρβαρον* wordt verwezen naar de Perzen en in regel 4 / met *βαρβαρικοῦ* naar de Carthagers.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven ‘In regel 3 / met *βάρβαρον* wordt verwezen naar de Perzische koning en in regel 4 / met *βαρβαρικοῦ* naar het Carthaagse leger’.*

19 maximumscore 1

het aanbod te helpen bij het bevrijden van de handelsposten
Of woorden van overeenkomstige strekking.

20 maximumscore 2

- a. *ὠφελίαι, ἐπαυρέσιες* (regel 7) 1
- b. Er wordt benadrukt dat de Grieken veel voordeel van Gelo's optreden hebben gehad 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Bij a. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij a. niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven ‘ὠφελίαι τε καὶ ἐπαυρέσιες (regel 7)’.*

Vraag	Antwoord	Scores
21	C	
22	<p>maximumscore 1</p> <p>In de regels 1-11 heeft Gelo de Grieken verweten dat ze hem in het verleden niet geholpen hebben / de Grieken erg negatief beschreven. Vanaf regel 12 blijkt dat hij toch bereid is hen te helpen. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</p>	
23	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 831 1353 898">• a. Spartanen laten zich niet commanderen / Agamemnon zou het diep treurig vinden 1 <li data-bbox="308 904 1353 936">• b. Mijn leger en vloot zijn veel groter dan die van jullie 1 <li data-bbox="308 943 1353 1055">• c. Gelo's argument is een getalsmatig/rationeel argument; Syagrus' argument is gebaseerd op traditie / op emotie / is een autoriteitsargument 1 <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> Bij c. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</p>	
24	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 1332 1353 1364">• a. ὄρα (regel 26) 1 <li data-bbox="308 1370 1353 1402">• b. ἀπεστραμμένους (regel 26) 1 	
25	<p>maximumscore 1</p> <p>Gelo bedoelt dat hij niet zal vasthouden aan de bevelvoering over het hele leger / dat hij zich tevreden zal stellen met de bevelvoering over de vloot of over het landleger. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
26	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 1718 1353 1749">• a. Verwijten wekken woede op / winden een mens op 1 <li data-bbox="308 1756 1353 1823">• b. Als jullie al zo gesteld zijn op het opperbevel, dan ik (met mijn veel grotere leger) al helemaal 1 <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 2

- a. (Καὶ) ἢ τούτοισι t/m ἀρκέεσθαι (regel 35-36) 1
- b. τοιῶνδε (regel 36) 1

Opmerking

Bij a. niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'τούτοισι t/m ἀρκέεσθαι (regel 35-36)'.

28 maximumscore 1

personificatie/metonymia

Beoordelingsmodel voor de vertaling

Kolon 29

29 maximumscore 2

Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα·

De Scythen konden de zaak/kwestie niet begrijpen

εἶχον συμβαλέσθαι hadden begrepen

0

Kolon 30

30 maximumscore 2

οὔτε γὰρ φωνὴν (kolon 31) ἐγίνωσκον,

want ze (her)kenden/begrepen hun/de taal niet / want ze (her)kenden noch (de/hun) taal/woorden

Kolon 31

31 maximumscore 2

οὔτε ἐσθῆτα οὔτε τὸ ἔθνος

(en ze herkenden/kenden) hun/de kleding niet en het volk niet / (noch de/hun) kleding noch (het) volk

Kolon 32

32 maximumscore 2

ἀλλ' ἐν θώματι ἦσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν,

maar ze vroegen zich verbaasd af waar ze vandaan gekomen waren / kwamen

Niet fout rekenen: ὁκόθεν waarvandaan ook maar

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 33		
33	maximumscore 2 ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας en ze meenden dat zij/het mannen waren	
	en ze schenen / wekten de indruk mannen te zijn αὐτάς zichzelf	0 1
Kolon 34		
34	maximumscore 1 τὴν πρώτην ἡλικίην ἔχοντας, die een jeugdige leeftijd hadden / met/van een jeugdige leeftijd	
	Niet fout rekenen: τὴν πρώτην ἡλικίην de jeugdige leeftijd	
Kolon 35		
35	maximumscore 2 μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο. en ze leverden/voerden (dus / dan ook een) strijd tegen/met hen	
	αὐτάς henzelf Wanneer ook in kolon 33, hier nogmaals aanrekenen.	1
Kolon 36		
36	maximumscore 2 Ἐκ δὲ τῆς μάχης τῶν νεκρῶν ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, (En) na de strijd maakten de Scythen zich meester van de doden/lijken	
Kolon 37		
37	maximumscore 2 καὶ οὕτως ἔγνωσαν εἰσάσας γυναῖκας. en zo bemerkten ze dat zij/het vrouwen waren	
	αὐτάς zichzelf Wanneer ook in kolon 33 of kolon 35, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	1

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 38		
38	maximumscore 2 Βουλευομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε Terwijl ze overlegden / bij zichzelf te rade gingen, besloten ze daarom/dus / scheen het hun daarom/dus goed (toe)	
	βουλεύομαι besluiten	0
	αὐτοῖσι zelf	1
	Wanneer ook in kolon 33, 35 of kolon 37, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
	ἔδοξε het scheen	1
Kolon 39		
39	maximumscore 1 κτείνειν μὲν οὐδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτάς, hen helemaal niet meer te doden	
	αὐτάς henzelf	0
	Wanneer ook in kolon 33, 35, 37 of kolon 38, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
Kolon 40		
40	maximumscore 2 ἔωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτάς, maar/en de jongsten van henzelf naar hen (weg) te sturen / te laten gaan	
	Niet fout rekenen: ἔωυτῶν van zichzelf	
	αὐτάς henzelf	1
	Wanneer ook in kolon 33, 35, 37, 38 of kolon 39, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
	De woorden <i>πλήθος εἰκάσαντας ὅσαι περ ἐκεῖναι ἦσαν</i> zijn voorvertaald.	
Kolon 41		
41	maximumscore 2 τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκείνων (en) ze moesten dicht bij hen / dicht bij die vrouwen hun kamp opslaan	
Kolon 42		
42	maximumscore 2 καὶ ποιέειν τά περ ἂν καὶ ἐκεῖναι ποιέωσι. en (ze moesten) (steeds) hetzelfde doen als wat (ook) zij / die vrouwen zouden doen / (ook maar / steeds) deden	
	ποιέωσι vertaald met onvoltooid tegenwoordige tijd	1
	ποιέωσι laten/mogen (zij) doen	0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 43		
43	maximumscore 2 Ἦν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, (Maar/en steeds) wanneer zij / die (vrouwen) / de Amazonen hen zouden weggagen / wegjoegen	
	Niet fout rekenen: διώκω achtervolgen	
	αὐτούς henzelf	1
	Wanneer ook in kolon 33, 35, 37, 38, 39 of 40, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	
	αὐτούς zichzelf	0
	διώκω elke andere betekenis dan ‘weggagen/achtervolgen’ of een synoniem daarvan	0
	διώκωσι vertaald met onvoltooid tegenwoordige tijd	1
	Wanneer ook ποιέωσι in kolon 42, hier opnieuw aanrekenen	
	διώκωσι laten/mogen (zij) weggagen/achtervolgen	0
	Wanneer ook ποιέωσι in kolon 42 met ‘laten/mogen’ is vertaald, hier opnieuw aanrekenen.	
Kolon 44		
44	maximumscore 1 μάχεσθαι μὲν μή, moesten ze niet vechten	
Kolon 45		
45	maximumscore 1 ὑποφεύγειν δέ· maar/en (moesten ze) zich terugtrekken	
Kolon 46		
46	maximumscore 1 ἐπεὰν δὲ παύσωνται, (en/maar) zodra als / (telkens) wanneer zij / de Amazonen zouden ophouden / ophielden / opgehouden waren / opgehouden zouden zijn	
	παύσωνται vertaald met onvoltooid tegenwoordige tijd	0
	Wanneer ook ποιέωσι in kolon 42 of διώκωσι in kolon 43, hier opnieuw aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten	
	παύσωνται laten/mogen (zij) ophouden	0
	Wanneer ook ποιέωσι in kolon 42 of διώκωσι in kolon 43 met ‘laten/mogen’ is vertaald, hier opnieuw aanrekenen tot een maximum van 4 scorepunten.	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 47		
47	maximumscore 2 ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον στρατοπεδεύεσθαι. moesten ze dichtbij gaan/komen en hun kamp opslaan / moesten ze hun kamp dichtbij / dicht bij hen opslaan, nadat ze (weer naar hen toe) gegaan/gekomen waren	
	αὐτούς zichzelf Wanneer ook in kolon 33, 35, 37, 38, 39, 40 of 43, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	1
Kolon 48		
48	maximumscore 2 Ταῦτα ἐβουλεύσαντο οἱ Σκύθαι Dat besloten de Scythen	
	Niet fout rekenen: ἐβουλεύσαντο (ze) bedachten/beraamden βουλεύομαι beraadslagen/overleggen/overwegen of een synoniem daarvan βουλεύομαι willen	1 0
Kolon 49		
49	maximumscore 1 βουλόμενοι omdat/terwijl ze (graag) wilden	
Kolon 50		
50	maximumscore 2 ἐξ αὐτέων παῖδας ἐκγενήσεσθαι. dat er uit hen kinderen/zonen geboren zouden worden	
	Niet fout rekenen: dat er uit hen kinderen/zonen geboren werden Indien kolon 50 niet ondergeschikt aan kolon 49 is vertaald αὐτέων henzelf Wanneer ook in kolon 33, 35, 37, 38, 39, 40, 43 of 47, hier nogmaals aanrekenen tot een maximum van 2 scorepunten.	0 1

Bronvermeldingen

vraag 6	O. Damsté, Romeinse sagen en verhalen, Utrecht 1979 ¹⁴
tekst 1	Herodotus, Historiën 5.92ζ-η4
tekst 2	Herodotus, Historiën 7.158-161.1
tekst 3	Herodotus, Historiën 4.111